

ŽENSKA ZANIMANJA U
HRVATSKOME BIBLIOGRAFSKOME
LEKSIKONU

Išučići članke o mocijskoj tvorbi, objavljene u prošlome i pretprošlome broju *Jezika*, zanimalo me kako su zanimanja žena označena u *Hrvatskome bibliografskome leksikonu*. Za provjeru sam uzeo 1. svezak iz 1983. i 4. svezak iz 1998. Vremenski je raspon tih dviju knjiga 15 godina i on će pokazati je li u tome pogledu došlo do kakvih promjena ili se drže načela određenih za 1. svezak.

1. sv.	br.	%
ž. lik	76	52,78
m. lik	68	47,22
ukupno:	144	

4. sv.	br.	%
ž. lik	102	64,56
m. lik	56	35,44
ukupno:	158	

U ta dva sveska u svemu su označena 302 zanimanja žena, ali ženskih osoba ima manje jer su nekima zabilježena po dva pa i tri zanimanja, a jednoj čak i četiri. Zanimalo me jesu li njihova zanimanja označena imenicom m. ili ž. roda. Podaci daju ove rezultate:

Ti podaci pokazuju napredak u označavanju ženskih zanimanja ženskim imenicama za četrnaest postotaka, što je u skladu s težnjom u jeziku, ali malo s obzirom koliko je ona došla do izražaja u općoj praksi.

Kad gledamo koje su imenice za ženske osobe u ž. r., a koje u m., onda vidimo da su u 1. sv. samo

u m. r.

agronom (3)
anesteziolog
anglist (2)
animator
bakteriolog

biokemičar
endokrinolog
etnolog (2)
farmaceut
fizičar
genetičar
hematolog
histolog
internist
koreograf (2)
kostimograf
kriminolog
kritičar (2)
lingvist (2)
metodičar
mikrobiolog (2)
parazitolog
pedagog (4)
pedijatar
povjesničar (6)
prevodilac (3)
prozaist
psihijatar
romanist
scenograf
seriolog
specijalist (2)
stomatolog
veterinar

u ž. r.

amaterka
arhitektica
carica
esperantica
glumica (11)
grafičarka
kazivačica
keramičarka
književnica
kiparica (3)
kraljica
liječnica
nastavnica
pjesnikinja (4)

pjevačica (7)
plesačica (2)
reprezentativka (2)
režiserka
skladateljica
slikarica (10)
šaptačica
učiteljica (2)
umjetnica (3)

obje:

kemičar — *kemičarka* (2)
konzervator — *konzervatorica*
novinar — *novinarka* (2)
pijanist — *pijanistica* (3)
radnik (7) — *radnica* (2)*

bez para:

pisac (2) — *spisateljica* (7)

u 4. sv.

u m. r.

agronom (3)
antropolog
arheolog (2)
biolog
dirigent
etnolog
farmaceut
filozof (2)
genetičar
inženjer (9)
kemičar
koreograf (2)
medijevist
metodičar
mikrobiolog (2)
muzeolog
muzikolog
oftamolog
pedijatar
psiholog
romanist
sociolog (2)

šaptalac
toksikolog
veterinar

u ž. r.

arhitektica
asistentica
bibliotekarica
biokemičarka
djelatnica (kulturalna dj.)
galeristica
glumica (21)
grafičarka (3)
keramičarka (2)
kiparica (2)
kneginja
komičarka
kritičarka
lutkarica
matematičarka
nadzornica
novinarka (2)
oblikovateljica
orguljašica
pijanistica (6)
pjesnikinja
pjevačica (18)
prevoditeljica (5)
publicistica
publicistkinja
skladateljica
slikarica (8)
umjetnica
violončelistica

obje:

pedagog (11) — *pedagoginja*
povjesničar (2) — *povjesničarka* (4)
redatelj — *redateljica* (2)

bez para:

balerina
pisac (2) — *pisateljica* (2) — *spisateljica* (2).

* Uz te imenice obično dolazi koji atribut: *politički, društveno-politički, kazališni* i sl.

Kao što se vidi, imenice na -g nemaju ženskoga lika osim *pedagoginja* za Antoniju Geiger-Eichhorn na str. 635. Zanimljivo je napomenuti da je za Sidoniju Geiger napisano da je *pedagog*, ona se nalazi na susjednoj stranici, 634. a te se dvije stranice obuhvaćaju jednim pogledom. Često se u podacima za jednu osobu daju imenice u oba lika pa i onda kad se za ž. r. može lako napraviti pa čak i kad ona već postoji, npr.:

ASIĆ, Jelka, dramska glumica, operetna pjevačica, kazališni radnik

BABOVIĆ, Milka, atletska reprezentativka i novinar

BEGOVIĆ, Božena, spisateljica, prevodilac i kazališna radnica

BEGOVIĆ, Ingrid, slikarica, kostimograf i scenograf

BELOVIĆ-BERNADZIKOWSKA, Jelica, etnolog, književnica i novinarka

BEZJAK, Maja, plesačica klasičnog baleta, koreograf i kritičar

FABKOVIĆ, Marija, pedagog i prevoditeljica

FELLER, Zlata, pijanistica i pedagog

FILAKOVAC, Asta, glumica i pedagog

FREISINGER, Ivana, balerina, koreograf i baletni pedagog

GEIGER, Sidonija, pijanistica i pedagog

U idućim bi svescima autori HBL-a trebali bar ići u korak s razvojem u književnome jeziku, ako već ne žele prednjačiti. A mogli bi i prednjačiti bar toliko da ostvaruju one ženske imenice za ženska zanimanja koje se po sustavu jednoznačno tvore. To vrijedi i za *Hrvatsku enciklopediju*, koju za ovu prigodu nisam stigao pogledati jer je izašla pošto je ovaj članak već bio napisan. Njihovi su autori u tome pogledu u lakšem položaju nego autori rječnika. Ako su rječnici opisni, autori bi trebali uzimati samo potvrđene likove, a opisati ih tako da korisnici mogu odabirati bolje; ako su rječnici normativni, onda i njihovi autori mogu tvoriti nove riječi, ali pazeći da ne narušavaju sustav jer inače mogu lako začiti na

stranputicu stvarajući umjetni jezik. Rječnike u tome pogledu nisam išao provjeravati jer je to poseban zadatak, zato sam o njima dao samo načelnu napomenu da bi položaj HBL pa HE bio jasniji.

Stjepan Babić

HRVATSKO KAZALIŠNO NAZIVLJE

Đurđa Škavić, Hrvatsko kazališno nazivlje, Hrvatski centar ITI-UNESCO, ZAGREB, 1999., 216 str.

ad je riječ o prinosu hrvatskomu stručnomu nazivlju, onda valja istaći da nemamo sreću da se na nazivlju radi sustavno. Negdje šezdesetih godina, dok je Jakša Ravlić bio predsjednikom Matice hrvatske, uspio je organizirati sustavni rad, organizirao je odbore za pojedine struke, osigurao novac i rad je krenuo. Nevolja je bila u tome što je rad morao biti zajednički, na razini cijele Jugoslavije. No ni to nije bilo toliko zlo, koliko je bilo u tome što srpski jezikoslovci, na čelu s Pavlom Ivićem nisu pristali da terminološki rječnici imaju četiri stupca: hrvatski, srpski, slovenski i makedonski, nego su tvrđoglavo zahtijevali samo tri: srpskohrvatski/hrvatskosrpski, slovenski i makedonski. Hrvatski jezikoslovci nisu htjeli na to pristati, a sami nisu mogli nastaviti i tako je cijeli projekt propao. Ima odonda terminološkoga rada, ali pripada pojedincima. Djelo Đurđe Škavić pojedinačno je nastojanje da se obradi jedno područje. Knjiga ima nekoliko poglavlja, ali što se jezika tiče, dva su glavna: Popis i opis kazališnoga nazivlja i Jezična analiza suvremenoga hrvatskog kazališnog nazivlja. U prvome prikazuje nazive po mjestima i područjima kazališne djelatnosti kako ih upotrebljavaju pripadnici dramske, operne i baletne umjetnosti s težištem na dramskome kazališnome činu, dok su operni i baletni nazivi obrađeni samo djelomično jer dijelom pripadaju kazališnomu, a dijelom